

valtiovarainministerio@vm.fi; mia.aronen@vm.fi

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI FINANSSIVALVONNASTA ANNETUN LAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Lausuntopyynnön diaarinumero: VM003:00/2018

OP Ryhmä kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja pyytää kunnioittaen, että alla olevat OP Ryhmän esiin tuomat asiat otetaan huomioon lain jatkovalmistelussa.

Esitykseen on tehty edellisen lausuntokierroksen jälkeen muutoksia, jotka ovat aiheutuneet Financial Action Task Forcen (FATF) suosituksista.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaan lakiin liittyvät kommentit

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva lakiluonnos sisältää useita tarpeellisia täsmennyksiä ja ottaa hyvin huomioon FATF:n suositukset. 3 luvun 3 §:n 1 momentti antaa oikeutuksen asiakkaan tuntemista ja liiketoimia koskevien tietojen käsittelyyn ja 4 § mahdollistaa myös ns. ”adverse median” käytön, joka on tärkeä työkalu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Kannatamme myös 3 luvun 1 §:n tehtyä lisäystä, jonka mukaan on mahdollista keskeyttää asiakkaan tuntemista koskevat toimet, jos ne vaarantaisivat epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemistä.

”Adverse media” edellytetään myös otettavaksi huomioon yhtenä seikkana Euroopan pankkiviranomaisten yhteisissä ohjeissa direktiivin 17 ja 18 artiklassa tarkoitetussa asiakkaan tuntemismenettelyssä (Joint Guidelines under Articles 17 and 18(4) of Directive (EU) 2015/849). Esityksessä todetaan, että ”*finanssilaitosten on kaikin tavoin pyrittävä noudattamaan*” näitä ohjeita. On suotavaa, että lainsäätäjä tai valvova viranomainen toteavat yksiselitteisesti, tuleeko ohjestusta noudattaa.

Voimassa olevan lain 3 luvun 3§:ää esitetään muutettavaksi kuulumaan siten, että ilmoitusvelvollisen on ylläpidettävä kaikki asiakkaan tuntemista ja *liiketoimia* koskevat *asiakirjat* ja tiedot *ajantasaisina ja olennaisina*. Säännös vaikuttaa käytännön elämän näkökulmasta arvioituna vieraalta. Velvoitteen sisältöä tulisi konkretisoida ja selventää perusteluissa esimerkein.

Eri tietolähteistä saatavien tietojen käyttötarkoitus on nyt todettu 3 luvun 4 §:ssä seuraavasti: "[--] asiakasta koskevan riskiarvion laatimiseksi ja ylläpitämiseksi, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja tässä laissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi". Epäselväksi jää, onko muotoilun avulla ollut tarkoitus rajata tällaisten tietojen käytön piiriä mainitsemalla erikseen riskiarvion laatimisen ja ilmoitusvelvollisuuden täyttämisen, mutta ei esim. selonottovelvollisuutta? Käsityksemme mukaan nämä kaikki edellä mainitut käyttötapa-ukset sisältyvät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen, minkä vuoksi ehdotamme seuraavaa korvaavaa muotoilua:
"Luotto- ja rahoituslaitos voivat hyödyntää asiakkaasta tai tämän tosiasiallisesta edunsaajasta eri tietolähteistä saatavilla olevia tietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi".

Asiakkaan tuntemista koskevista tiedoista tulisi 3 luvun 3 §:n mukaan vastedes säilyttää myös osoite. Lain perusteluissa olisi hyvä vielä täsmentää, mitä osoitetta tässä tarkoitetaan. Yritysassiakkaan osalta tämä voisi olla rekisteröity osoite eikä esim. yritysasiakkaan käyntiosoite ja henkilöasiakkaan osalta kotiosoite, jos se ei ole sama kuin hänen virallinen osoitteensa. Lisäksi kaikkien tuntemista koskevien tietojen osalta tulisi selventää, mikä vaikutus on sillä, jos yksittäistä tietoa ei saada. Vähintäänkin HE:n perusteluissa tulisi todeta, onko po. säännös tarkoitettu tyhjentäväksi luetteloksi niistä tiedoista, joita ilmoitusvelvollisen on hankittava vai onko ilmoitusvelvollinen oikeutettu käyttämään riskiperusteista arviointia tietojen hankinnassa. Edelleen perusteluissa tulisi todeta, mikä merkitys ilmoitusvelvollisen tulisi antaa yksittäisen tiedon puuttumiselle verrattuna 3 luvun 1§:1:iin. Katsomme myös, että yhtiöjärjestyksen lisääminen vaadittavien tuntemistietojen listalle on tarpeetonta, sillä se lisää hallinnollista taakkaa ilman, että sen hyötyä rahanpesuriskien hallinnan kannalta on perusteltu. Esi-
tämme sen vuoksi kyseisen kohdan poistamista.

8 luvun 1 §:n 2 momentin muutos rikemaksun määräämisen perusteista jää myös hieman epäselväksi. Onko muutoksella tarkoitus ankaroittaa henkilöön kohdistuvaa vastuuta, kun 2) kohdan *"laiminlyö toistuvasti, järjestelmällisesti tai vakavasti"* ja 4) kohdan *"laiminlyö vakavasti"* on korvattu momentin alkuun tehdyllä *"tahallaan tai huolimattomuudesta"* -lisäyksellä? Huolimattomuuden as-
tetta tulisi hallituksen esityksen perusteluissa avata tarkemmin. Jos muutok-
sella ei ole kuitenkaan ollut tarkoitus laajentaa laiminlyönnin piiriä kyseisten-
kohtien osalta, niin esitämme korvaavaksi sanamuodoksi *"tahallaan tai törke-
ästä huolimattomuudesta"*.

Vastuuhenkilöiden nimeämistä kokeva 9 luvun 1 §:n mukainen kohta kaipa-
vää vielä tarkentamista. Nykyinen muotoilu jättää epäselväksi sen, tarkoittaako
lainsäätäjä, että isommassa ilmoitusvelvollisessa tulisi olla kaksi henkilöä, joilla
on lähes identtinen toimenkuva: yksi, joka vastaa lain ja sen nojalla annettujen
säännösten noudattamisen valvonnasta ja toinen, joka vastaa lain ja sen nojalla

© OP
23.3.2018

annettujen säännösten noudattamisen sisäisestä valvonnasta. Laissa tulisi kuvata näiden henkilöiden tehtävät täsmällisemmin. Myös lausetta ”*jos se on perusteltua ilmoitusvelvollisen koko ja luonne huomioon ottaen*” olisi syytä avata ainakin hallituksen esityksen perusteluissa. Epäselvyyttä aiheuttaa myös lause: ”*Ilmoitusvelvollisen on nimettävä sen johdosta henkilö...*” Tämä voi tarkoittaa, että ilmoitusvelvollisen on nimettävä johdostaan/johtoryhmästään henkilö, tai että ilmoitusvelvollisen on nimettävä sen vuoksi (sen johdosta) henkilö, joka vastaa valvonnasta.

Tässä yhteydessä OP Ryhmä haluaa vielä kiinnittää huomiota voimassa olevan lain 3 luvun 13 §:ään, jossa ei ole nykyisellään mainintaa tosiasiallisesta edunsaajasta poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä. Tosiasiallisten edunsaajien PEP-statuksen selvittämistä edellytetään FATFin suosituksessa 12 samoin kuin 4. AML-direktiivin 20 artiklassa. Jos yritysten poliittisesti vaikutusvaltaisia tosiasiallisia edunsaajia ei ole tarkoituksella jätetty pois poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvän tehostetun tuntemisvelvollisuuden piiristä, ehdotamme tässä yhteydessä korjaamaan myös tämän lainkohdan. Ilman nimenomaista säännöstä tai mainintaa hallituksen esityksen perusteluissa jää epäselväksi, mikä on em. tiedon selvittämisen peruste erityisesti tietosuojasääntelyn näkökulmasta.

Samoin voimassa olevan lain 3 luvun 12 §:ssä mainitaan, että luotto- tai rahoituslaitoksen ylimmän johdon on hyväksyttävä kirjeenvaihtajasuhteen aloittaminen. Pyydämme tarkistamaan, onko tässä tarkoitettu ”*ylempää johtoa*” eikä ”*ylintä johtoa*”.

Luottolaitoslakiin ja maksulaitoslakiin tehdyt muutokset

OP Ryhmällä ei ole lausuttavaa näiden muutosten osalta.

Helsingissä, 23. maaliskuuta 2018

OP Ryhmä

Erkki Sarsa
Edunvalvontajohtaja

Satu Wennberg
Edunvalvontapäällikkö, pankkitoiminta